

РОЗШИРЕННЯ ПРОФІЛАКТИЧНОЇ СПРЯМОВАНОСТІ СТОМАТОЛОГІЧНОЇ ДОПОМОГИ

Національна медична академія післядипломної освіти імені П.Л. Шупика, м. Київ, Україна

Мета: обґрунтувати обсяги профілактичної допомоги в міській стоматологічній поліклініці і необхідну чисельність гігієністів стоматологічних.

Матеріали і методи. Експертна оцінка обсягів допомоги, які можуть бути передані для виконання гігієністам стоматологічним, виконана 12 експертами за методом Делфі. Визначення бюджету робочого часу гігієністів стоматологічних та обґрунтування їх необхідної штатної чисельності здійснено з використанням економічного методу і методу експертних оцінок.

Результати. Сформовано перелік видів робіт, які можуть виконуватися гігієністом стоматологічним. Визначено річний бюджет робочого часу однієї посади гігієніста стоматологічного та необхідну кількість ставок гігієністів стоматологічних для здійснення профілактичної роботи в поліклініці.

Висновки Введення посад гігієністів стоматологічних дозволить розширити профілактичну спрямованість стоматологічної допомоги та сприятиме збереженню стоматологічного здоров'я населення.

КЛЮЧОВІ СЛОВА: обсяг профілактичної роботи, гігієніст стоматологічний.

Важливим розділом діяльності лікувально-профілактичних закладів охорони здоров'я, особливо первинної ланки, є профілактична робота. У період проведення економічних реформ у країні в цілому і в охороні здоров'я зокрема, увага до профілактичної роботи знизилася на всіх етапах надання медичної допомоги населенню [1;2;5].

На даний час стоматологічна допомога належить до найбільш масових видів медичної допомоги. Питома вага стоматологічних захворювань у структурі загальної захворюваності населення за зверненнями досягає 20–25%, а її рівень становить 345–550 випадків на 1000 жителів. Аналіз літератури свідчить про високу поширеність та інтенсивність основних стоматологічних захворювань – карієсу зубів і захворювань пародонту у основних вікових групах населення [3;7].

Досвід багатьох країн показав, що збільшення кількості персоналу, фінансування та матеріального забезпечення стоматологічної служби недостатньо для поліпшення стоматологічного здоров'я населення. Передусім необхідно змінити пріоритети і приділити належну увагу профілактиці стоматологічних захворювань, у тому числі навчанню персоналу для реалізації цього виду професійної діяльності [4;6].

Мета роботи: обґрунтувати обсяги профілактичної допомоги в міській стоматологічній поліклініці та необхідну чисельність гігієністів стоматологічних.

Матеріали і методи. Експертна оцінка обсягів допомоги, які можуть бути передані для виконання гігієністам стоматологічним, виконана 12 експертами (лікарями-стоматологами з вищою кваліфікаційною категорією) за методом Делфі. Визначення бюджету робочого часу гігієністів стоматологічних та обґрунтування їх необхідної штатної чисельності здійснено з використанням економічного методу і методу експертних оцінок. Статистична обробка результатів дослідження передбачала варіаційний аналіз і ви-

значення коефіцієнта конкордації та виконана із застосуванням статистичного пакету Statistica 8.0.

Результати дослідження та їх обговорення. Необхідною умовою ефективного реалізації програм профілактики стоматологічних захворювань є визначення поширеності та інтенсивності карієсу тимчасових і постійних зубів, а також вивчення їх динаміки у ключових вікових групах населення.

При аналізі статистичних матеріалів встановлено, що первинна захворюваність населення м. Києва хворобами порожнини рота і зубів протягом останніх років продовжує зростати і становила в середньому 115,3 випадку на 1000 дітей у віці 0–14 років, а серед підлітків у віці 15–17 років – 218,1 випадку на 1000 відповідного населення.

Нами проведена експертна оцінка видів профілактичної стоматологічної діяльності, яку можна передати гігієністам стоматологічним. Експертна оцінка здійснювалася за складеним класифікатором робіт. Експертиза проводилася у три етапи. На першому етапі кожен з експертів виставляв незалежні оцінки (за десятибальною шкалою) по кожному із запропонованих видів робіт. На другому і третьому етапах експерти зіставляли свою думку з колективною оцінкою всієї експертної групи, при цьому вони могли змінити або скорегувати свою позицію.

За результатами третього етапу експертної оцінки розрахований середній бал для кожного виду робіт (M) і його помилка (m). У таблиці показані види робіт, які за результатами експертної оцінки отримали найвищі бали (9 і більше).

Узгодженість думки експертів визначалася за коефіцієнтом конкордації (W). Його високе значення (W=0,78) свідчить про узгодженість оцінок експертів.

Наступним етапом роботи з визначення потреби населення в лікарях-гігієністах стоматологічних були розрахунки витрат часу на проведення кожного виду робіт. З цією метою також було використано метод експертних оцінок з триразовим опитуванням експертів.

Таблиця. Перелік видів робіт, які можуть виконуватися гігієністом стоматологічним

№ з/п	Вид роботи	Середній бал за результатами експертної оцінки, M±m
1	Підготовка матеріалів щодо пропаганди здорового способу життя, раціонального харчування, профілактики стоматологічних захворювань	9,34±0,15
2	Оформлення куточків гігієни в поліклініці	9,66±0,12
3	Оформлення куточків гігієни в дитячих дошкільних установах і школах	9,39±0,15
4	Оформлення куточків гігієни в освітніх установах, на підприємствах	9,10±0,17
5	Проведення бесід з профілактики стоматологічних захворювань в організованих колективах	9,66±0,12
6	Видалення зубного нальоту, бляшки за допомогою флосів, зубних йоржиків, з подальшим поліруванням зубів	9,21±0,14
7	Покриття зубів фторлаком, фторгелем	9,32±0,15
8	Навчання методиці чищення зубів	9,80±0,10
9	Профілактика карієсу за допомогою місцевих фторвмісних препаратів (розчини)	9,52±0,12
10	Профілактика фісурного карієсу (мінеральна герметизація фісур)	9,80±0,10
11	Ремінералізуюча терапія (глибоке фторування)	9,54±0,12
12	Проведення герметизації фісур (неінвазивна методика)	9,37±0,15
13.	Видалення над- і під'ясенних зубних відкладень	9,77±0,10
14	Індивідуальний підбір щітки і пасти пацієнтові з урахуванням стану здоров'я та віку	9,41±0,15
15	Рекомендації по догляду за порожниною рота за наявності протезів, брекет-систем	9,59±0,12
16	Групова профілактика карієсу зубів і захворювань пародонту в організованих дитячих колективах	9,41±0,15
17	Навчання чищенню зубів дорослих і дітей в організованих колективах	9,11±0,17
18	Організований профілактичний огляд дорослого населення	9,87±0,09
19	Профілактичний огляд дітей в організованих дитячих колективах	9,61±0,12

З метою контролю отриманих нами даних було проведено зіставлення витрат часу на виконання різних видів профілактичних робіт з витратами часу, рекомендованими на виконання аналогічних робіт класифікатором стоматологічних послуг.

Витрати часу на виконання видів діяльності гігієніста стоматологічного, визначені в ході цього дослідження, також не мають різких відмінностей від витрат часу на проведення профілактичних заходів, рекомендованих для стоматологічних установ на державному рівні.

Обсяг діяльності фахівця визначається переліком видів виконуваних ним робіт, витратами часу на виробництво кожного їх виду, а також частотою повторення трудових операцій у певний період часу.

Зіставлення експертних даних про необхідний обсяг виконання профілактичних заходів з фактично виконаним рівнем профілактичної роботи в стоматологічній поліклініці м. Києва у 2014 р. дозволяє зробити висновок, що експерти вважають за необхідне здійснити реструктуризацію проведених заходів, скорочуючи рівень виконання одних процедур за рахунок розширення інших, які більше відповідають структурі патології населення.

Як показали розрахунки, на виконання усіх видів робіт, наявних у сформованому класифікаторі гігієніста стоматологічного, які повинні бути реалізовані з метою розширення профілактичної

спрямованості стоматологічної допомоги, і забезпечення потреби населення в даному виді послуг протягом календарного року має бути витрачено 504351,2 хвилини робочого часу. Річний бюджет робочого часу однієї посади гігієніста стоматологічного складе 82980 хвилин. Отже, для виконання планового обсягу роботи необхідно 6,0 посад гігієніста стоматологічного.

Основним напрямком діяльності нововведених посад гігієністів стоматологічних буде проведення профілактичної роботи серед населення, що веде до зниження поширеності та інтенсивності стоматологічних захворювань.

Говорячи про профілактику, фахівці зазвичай акцентують увагу на масових захворюваннях, одним з яких є карієс зубів, на частку якого, за даними стоматологічної поліклініки м. Києва, припадає 52% усіх звернень до лікаря-фахівця.

Оскільки поліклініка працює з відносним перевантаженням, при введенні в штатну структуру поліклініки гігієністів стоматологічних частину функцій лікарів-стоматологів буде передано рекомендованим фахівцям, що призведе до вивільнення лікарів-стоматологів для виконання інших видів стоматологічної допомоги.

Висновки

Медико-економічне обґрунтування обсягів профілактичної роботи в стоматологічній поліклініці

дозволило розрахувати річний бюджет робочого часу на виконання всіх видів робіт, які повинні бути реалізовані з метою розширення профілактичної спрямованості стоматологічної допомоги та забезпечення потреби населення в даному виді послуг, а також розрахувати кількість необхідних штатних одиниць посад гігієніста стоматологічного та запропонувати відповідні зміни до штатного розпису стоматологічної поліклініки.

Введення посад гігієністів стоматологічних дозволить розширити профілактичну спрямованість стоматологічної допомоги та сприятиме збереженню стоматологічного здоров'я населення.

Перспективи подальших досліджень пов'язані з розробкою заходів, спрямованих на покращення якості надання стоматологічної допомоги населенню в Україні.

Список літератури

1. *Джегус И. Т.* Психодент / И. Т. Джегус. – Харьков : СиМ, 2008. – 244.
2. *Леманн К.* Основы терапевтической и ортопедической стоматологии / К. Леманн, Э. Хельвег. – Львов, 1999. – 343 с.
3. *Максимовский Ю. М.* Основы профилактики стоматологических заболеваний : учебное пособие / Ю. М. Максимовский, О. В. Сагина. – Москва : Владос-Пресс, 2005. – 208 с.
4. *Муравянникова Ж. Г.* Диагностика и профилактика стоматологических заболеваний / Ж. Г. Муравянникова, О. В. Панаиотова. – Ростов-на-Дону : Феникс, 2013. – 512 с.
5. *Попруженко Т. В.* Профилактика основных стоматологических заболеваний / Т. В. Попруженко, Т. Н. Терехова. – Москва : МЕДпресс-информ, 2009. – 464 с.
6. *Руле Ж. Ф.* Профессиональная профилактика в практике стоматолога / Ж. Ф. Руле, Стефан Циммер. – Москва : МЕДпресс-информ, 2010. – 610 с.
7. *Терапевтическая стоматология* : учебник для студентов медвузов, обучающихся по специальности «стоматология» / под ред. В. В. Боровського. – Москва : Медицина, МИА, 2011. – 799 с.

РАСШИРЕНИЕ ПРОФИЛАКТИЧЕСКОЙ НАПРАВЛЕННОСТИ СТОМАТОЛОГИЧЕСКОЙ ПОМОЩИ

О.В. Савчук

Национальная медицинская академия последиplomного образования имени П.Л. Шупика, г. Киев, Украина

Цель: обосновать объемы профилактической помощи в городской стоматологической поликлинике и необходимое количество гигиенистов стоматологических.

Материалы и методы. Экспертная оценка объемов помощи, которые могут быть переданы гигиенистам стоматологическим, проведена 12 экспертами по методу Делфи. Определение бюджета рабочего времени гигиенистов стоматологических и обоснование их необходимого штатного количества осуществлялось с использованием экономического метода и метода экспертных оценок.

Результаты. Сформирован перечень видов работ, которые могут проводиться гигиенистом стоматологическим. Определены годовой бюджет рабочего времени одной должности гигиениста стоматологического и необходимое количество ставок гигиенистов стоматологических для ведения профилактической работы в поликлинике.

Выводы. Введение должностей гигиенистов стоматологических позволит расширить профилактическую направленность стоматологической помощи и будет способствовать сохранению стоматологического здоровья населения.

КЛЮЧЕВЫЕ СЛОВА: объем профилактической работы гигиенист стоматологический.

EXPANSION OF PREVENTATIVE DENTAL CARE

О.В. Savchuk

Shupyk National Medical Academy of Postgraduate Education, Kyiv, Ukraine

Purpose: to prove the amounts of preventive care in the city dental clinic and necessary number of dental hygienists.

Materials and methods. Expert estimation of care volumes, which can be transferred for performance to dental hygienist, made by 12 experts on Delphi method. The budget working hours of dental hygienists and substantiation of their necessary regular number is carried out using economic methods and methods of expert estimations.

Results. The list of types of work, which can be carried out by dental hygienist is generated. The annual budget working hours of one position of dental hygienist and necessary quantity of dental hygienists rates to carry out of preventive work in the clinic have been determined.

Conclusions. Introduction of hygienists dental posts will allow to expand the focus of preventive dental care and will promote preservation of dental health of the population.

KEY WORDS: volumes prevention, dental hygienists.

Рукопис надійшов до редакції 16.11.2015 р.

Відомості про автора

Савчук Олег Володимирович – к.мед.н. доц. кафедри стоматології НМАПО ім. П.Л. Шупика;

тел. служб.: +38(044) 482-08-41